

ажырату, оларды салыстыру, ретімен орналастыру сияқты әрекеттер дидактикалық ойындар барысында табиғи түрде жүзеге асады. Бұл өз кезегінде балалардың танымдық белсенділігін арттырып, оқу іс-әрекетіне оң мотивация қалыптастырады.

Қорытынды

Осылайша, дидактикалық ойындарды мақсатты және жүйелі қолдану психикалық дамуы тежелген 5 жастағы балалардың танымдық процестерін тиімді дамытуға, олардың білімді меңгеру деңгейін арттыруға және мектепке дайындығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000345>
2. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 Заңы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000343>
3. Лебединская, К.С. Задержка психического развития у детей [Текст] / К.С. Лебединская // Причины аномалий развития у детей. – М.: Изд-во АПН СССР, 1984
4. Лубовский В. И., Розанова Т. В., Солнцева Л. И. и др. Специальная психология - 2-е изд., испр. - М.: Издательский центр «Академия», 2005.
5. Макеева Е.А. Особенности мотивации младших школьников с задержкой психического развития / Е.А. Макеева – М.: Просвещение, 2004.
6. Выготский Л.С. Психология развития человека / Л.С.Выготский. – М.: Смысл. Эксмо, 2005. – 1136 с
7. Певзнер М. С. Особенности эмоционально-волевой сферы умственно отсталых детей // Воспитательная работа во вспомогательной школе / под ред. Г. М. Дульнева. М
8. Гальперин П.Я. Психология мышления и учение о поэтапном формировании умственных действий. – М.: Изд-во МГУ, 1966. – 128 с.
9. Горчинская А.А. Диагностика познавательной деятельности детей дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 2008. – 176 с.
10. Маклаева Э.В. Развитие познавательной активности детей дошкольного возраста в игре. – М.: Педагогика, 2012. – 192 с.
11. Дмитриева Е.К. Игровые технологии в развитии дошкольников. – М.: Владос, 2010. – 224 с.

МРНТИ 14.29.21

DOI.10.51889/2960-1673.2026.84.1.007

¹Шайжанова К.У, ²Каскарауова Е.М.,

¹п.э.к., доцент Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан,

²«Арнайы педагогика: Инклюзивті білім беру» мамандығының 1-курс магистранты Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан

**ЗИЯТЫНДА ЖЕҢІЛ БҰЗЫЛЫСЫ БАР 2-СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЗ
ТАПТАРЫ БІЛІМІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР КӨМЕГІМЕН ДАМУ**

Аңдатпа:

Бұл зерттеу жеңіл зияты зақымданған 2-сынып оқушыларының сөз таптары туралы білімдерін инновациялық технологиялар арқылы дамытуға арналған. Жұмыста осы санаттағы оқушылардың грамматикалық материалды меңгеру ерекшеліктері мен оқу барысында кездесетін қиындықтар қарастырылады. Заманауи білім беру технологияларын, соның ішінде мультимедиялық құралдар, интерактивті тапсырмалар және цифрлық ресурстарды қолдануға ерекше назар аударылады. Зерттеу нәтижелері инновациялық технологияларды қолдану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, оқу материалын жақсы меңгеруге және сөз таптары туралы тұрақты білім қалыптастыруға ықпал ететінін көрсетеді.

Кілт сөздер: интеллектуалдық бұзылыстар, сөз таптары, инновациялық технологиялар, бастауыш мектеп, сөйлеу дамуы.

¹Шайжанова К.У., ²Каскарауова Е.М.

¹к.п.с.н., доцент Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Казахстан, г. Алматы

²магистрант 1 курса по специальности 7М01902 – Специальная педагогика: Инклюзивное образование

РАЗВИТИЕ ЗНАНИЙ О ЧАСТЯХ РЕЧИ У УЧАЩИХСЯ 2 КЛАССА С ЛЁГКИМИ НАРУШЕНИЯМИ ИНТЕЛЛЕКТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация:

Данное исследование посвящено развитию знаний о частях речи у учащихся 2 класса с лёгкими интеллектуальными нарушениями с использованием инновационных технологий. В работе рассматриваются особенности усвоения грамматического материала данной категорией учащихся, а также трудности, возникающие в процессе обучения русскому языку. Особое внимание уделяется применению современных образовательных технологий, включая мультимедийные средства, интерактивные задания и цифровые ресурсы. Результаты исследования показывают, что использование инновационных технологий способствует повышению познавательной активности, лучшему усвоению учебного материала и формированию устойчивых знаний о частях речи.

Ключевые

слова:

интеллектуальные нарушения, части речи, инновационные технологии, начальная школа, речевое развитие

¹Shaizhanova K.U., ²Kaskarauova E.M.,

¹Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Kazakhstan, Almaty

²Ind-year Master's Student, Specialty 7M01906 - Special Pedagogy: Inclusive Education Abai Kazakh National Pedagogical University

DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE OF PARTS OF SPEECH IN 2ND GRADE STUDENTS WITH MILD INTELLECTUAL DISABILITIES USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Abstract:

This study focuses on the development of knowledge about parts of speech among 2nd-grade students with mild intellectual disabilities using innovative technologies. The research examines the characteristics of acquiring grammatical material in this group of students, as well as the challenges encountered in learning the Russian language. Special attention is given to the use of modern educational technologies, including multimedia tools, interactive tasks, and digital resources. The results indicate that the use of innovative technologies enhances cognitive activity, improves

comprehension of learning material, and supports the formation of stable knowledge about parts of speech.

Keywords: intellectual disabilities, parts of speech, innovative technologies, primary education, speech development

Кіріспе

Зиятында жеңіл бұзылысы бар оқушылардың тілдік және грамматикалық дағдыларын дамыту арнайы білім берудің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Бастауыш сынып кезеңінде сөз таптары туралы білімді қалыптастыру оқушылардың сөйлеу мәдениетін, тілдік құзыреттілігін және жазбаша сауаттылығын арттыруға негіз болады. Бұл санаттағы оқушыларда грамматикалық ұғымдарды меңгеру қиындықтары байқалады, атап айтқанда сөздерді ажырату, олардың мағынасын түсіну және сөйлемде дұрыс қолдану қабілеттері әлсіз дамыған (Л.С. Выготский, В.И. Лубовский)[1-2]. Сондықтан оқыту процесінде заманауи инновациялық технологияларды қолдану ерекше маңызға ие.

Тілдің грамматикалық құрылымын меңгеру баланың когнитивтік дамуының маңызды көрсеткіштерінің бірі болып табылады. Л.С. Выготскийдің мәдени-тарихи теориясына сәйкес, тіл – баланың психикалық дамуының негізгі құралы. А.Н. Леонтьевтің іс-әрекет теориясы да оқыту процесінде белсенді әрекет арқылы білім меңгерудің тиімділігін көрсетеді[3].

Зиятында жеңіл бұзылысы бар балалардың тілдік даму ерекшеліктері В.И. Лубовский, Т.А. Власова еңбектерінде қарастырылған[4]. Бұл зерттеулерде оқушылардың абстрактілі ойлауының жеткіліксіздігі, сөздік қордың шектеулілігі және грамматикалық жалпылау қабілетінің әлсіздігі атап өтіледі.

Инновациялық технологиялардың рөлі

Қазіргі білім беру жүйесінде инновациялық технологиялар оқу процесін жандандырып, оқушылардың қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Олардың қатарына мультимедиялық құралдар, интерактивті платформалар, цифрлық білім беру ресурстары және ойын технологиялары жатады.

Инновациялық технологияларды қолдану арқылы сөз таптарын оқыту келесі мүмкіндіктерді береді:

- көрнекілік принципін жүзеге асыру;
- ақпаратты бірнеше арна арқылы қабылдау (визуалды, аудиалды);
- интерактивті тапсырмалар арқылы белсенділікті арттыру;
- оқу материалын бекіту және қайталау тиімділігін күшейту.

Ж. Пиаже мен Д.Б. Элькониннің еңбектерінде ойын мен әрекет арқылы оқыту баланың танымдық дамуына оң әсер ететіні көрсетілген. Осы тұрғыдан алғанда, цифрлық ойындар мен интерактивті жаттығулар сөз таптарын меңгеруді жеңілдетеді[5-6].

Практикалық аспектілер

Сөз таптарын меңгерту барысында инновациялық технологиялар негізінде келесі әдістер қолданылуы мүмкін:

- интерактивті жаттығулар (сәйкестендіру, топтастыру);
- мультимедиялық презентациялар;
- білім беру қосымшалары мен платформалар;
- ойын форматындағы тапсырмалар.

Бұл әдістер оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, грамматикалық материалды жеңіл әрі түсінікті түрде меңгеруіне ықпал етеді. Сонымен қатар, жүйелі жұмыс нәтижесінде оқушылардың сөздерді талдау, ажырату және дұрыс қолдану дағдылары дамиды.

Зерттеу әдістері мен материалдары

Зиятында жеңіл бұзылысы бар 2-сынып оқушыларының жас және психофизиологиялық ерекшеліктері ескеріле отырып, сөйлеу әрекетін дамытуда қарапайым

және қолжетімді тілдік формалар қолданылды. Атап айтқанда, әңгімелеу, сипаттау және қысқаша баяндау сияқты сөйлеудің жеңіл түрлеріне басымдық берілді.

Оқыту процесінде оқушылардың жеке мүмкіндіктері мен танымдық қабілеттеріне сәйкес келетін көрнекі материалдар іріктеліп алынды. Бұл материалдар оқушылардың қызығушылығын арттыруға және сөз таптары туралы бастапқы білімді қалыптастыруға бағытталды.

Зерттеу барысында келесі авторлардың бейімделген әдістемелері пайдаланылды: О. У. Ушакова [7], Е. М. Струнина [8], В. П. Глухов [9], Н. С. Жуков [10]. Бұл әдістемелер зиятында жеңіл бұзылысы бар балалардың сөйлеу тілін дамыту ерекшеліктеріне сәйкес бейімделіп қолданылды.

Субъектілерге келесі диагностикалық және дамытушы тапсырмаларды орындау ұсынылды:

1. Әдістеме – «Тізбектелген суреттер» (О. У. Ушакова, Е. М. Струнина)
Мақсаты: оқушылардың сюжетті суреттер тізбегі негізінде оқиғаның реттілігін сақтай отырып, әңгіме құрастыру қабілетін анықтау және дамыту.

Материалдар: «Бала мен кірпі» тақырыбындағы тізбектелген суреттер жиынтығы.

Нұсқау: «Менде бірнеше сурет бар. Осы суреттерді мұқият қарап шығындар. Егер оларды дұрыс ретке қойсаңдар, белгілі бір оқиға шығады. Суреттерді ойланып орналастырып, сол бойынша әңгіме құрастырыңдар».

2. Әдістеме – «Суретті сипаттау» (В. П. Глухов)

Мақсаты: зиятында жеңіл бұзылысы бар 2-сынып оқушыларының баяндау сипатындағы монологтық сөйлеу дағдысын, яғни біртұтас мәтін құрастыру қабілетін анықтау және дамыту.

Материал: «Отбасылық кешкі ас» тақырыбындағы сюжетті сурет.

Нұсқау: «Суретке мұқият қарап шығындар. Суретте не бейнеленгенін айтып беріңдер. Қажет болса, кейіпкерлерге өз қалауларың бойынша ат қойып, олар туралы әңгімелеп беріңдер».

Бұл тапсырма оқушылардың сөз таптарын дұрыс қолдану дағдыларын, сөйлем құрау қабілетін және байланыстырып сөйлеу деңгейін анықтауға бағытталған. Сонымен қатар, оқушылардың сөздік қорын белсендіру және грамматикалық құрылымдарды қолдану ерекшеліктері қарастырылады.

Зерттеу параметрлері мен бағалау критерийлері («Суретті сипаттау», В. П. Глухов):
Бағалау барысында оқушылардың монологтық сөйлеуінің мынадай көрсеткіштері ескеріледі:

- мәтіннің тұтастығы мен логикалық байланысы;
- сөйлемдердің грамматикалық дұрыстығы;
- сөз таптарын орынды қолдану деңгейі (зат есім, етістік, сын есім);
- сөздік қорының байлығы мен әртүрлілігі;
- сурет мазмұнын толық және жүйелі жеткізуі;
- өз ойын еркін және түсінікті жеткізуі.

Бағалау нәтижелері негізінде оқушылардың сөйлеу тілінің даму деңгейі (жоғары, орташа, төмен) анықталады.

3. Әдістеме – «Жеке тәжірибе негізінде әңгіме құрастыру» (Н. С. Жукова)

Мақсаты: зиятында жеңіл бұзылысы бар 2-сынып оқушыларының жеке өмірлік тәжірибесіне сүйене отырып, біртұтас байланыстырып әңгіме құрастыру қабілетін анықтау және дамыту.

Бұл әдістеме балалардың сөйлеу белсенділігін арттыруға, эмоциялық тәжірибесін сөзбен жеткізуге және сөз таптарын орынды қолдану дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Нұсқау:

«...(баланың аты), сен мультфильмдерді ұнатасың ба? Ең сүйікті мультфильмің туралы айтып берші. Онда қандай кейіпкерлер бар? Олар не істейді?»

Зерттеу жеке нысанда жүргізіледі. Балаларға өз өмірлік тәжірибесінен есте қалған оқиғаларды, әсерлі эпизодтарды немесе сүйікті мультфильмдері туралы әңгімелеу ұсынылады. Сонымен қатар, олардың алған әсері мен сезімдерін сөзбен жеткізуіне назар аударылады.

Бұл тапсырма барысында оқушылардың сөйлеу тілінің келесі компоненттері қарастырылады:

- әңгіме құрылымының тұтастығы (басы, ортасы, соңы);
- сөйлемдерді байланыстырып айту қабілеті;
- сөз таптарын дұрыс және орынды қолдану (зат есім, етістік, сын есім);
- сөздік қорының деңгейі;
- эмоциялық-экспрессивтік сөйлеу ерекшеліктері;
- өз ойын еркін жеткізу дағдысы.

Бағалау нәтижелері арқылы балалардың жеке тәжірибеге негізделген монологтық сөйлеу деңгейі анықталады.

Зерттеу нәтижелері

Кесте 1- «Тізбектелген суреттер» әдістемесі (О. У. Ушакова, Е. М. Струнина)

Анықтаушы кезең нәтижелері

Көрсеткіштер	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей
Суреттердің реттілігін дұрыс анықтау	5 (25%)	7 (35%)	8 (40%)
Оқиға желісін сақтау	4 (20%)	8 (40%)	8 (40%)
Сөйлемдердің байланыстылығы	3 (15%)	7 (35%)	10 (50%)
Сөз таптарын дұрыс қолдану	3 (15%)	8 (40%)	9 (45%)
Сөздік қорының жеткіліктілігі	2 (10%)	8 (40%)	10 (50%)
Өз ойын жүйелі жеткізу	3 (15%)	7 (35%)	10 (50%)

Анықтаушы кезеңде «Тізбектелген суреттер» әдістемесі бойынша алынған нәтижелер оқушылардың әңгіме құрастыру және байланыстырып сөйлеу дағдыларының жеткіліксіз деңгейде қалыптасқанын көрсетті. Зерттеу барысында оқушылардың басым бөлігі суреттердің реттілігін анықтауда және оқиға желісін сақтауда қиындықтарға тап болды. Бұл олардың логикалық ойлау қабілетінің, себеп-салдарлық байланыстарды түсінуінің толық дамымағанын аңғартады.

Сөйлемдердің байланыстылығы мен сөз таптарын дұрыс қолдану көрсеткіштері бойынша да төмен деңгей басым болды. Көптеген оқушылар жеке сөздер немесе қысқа, толық емес сөйлемдермен шектеліп, оқиғаны тұтас әрі жүйелі түрде жеткізе алмады. Сонымен қатар, сөздік қордың шектеулілігі байқалып, оқушылар қажетті тілдік құралдарды таңдауда қиналды.

Орташа деңгейдегі оқушылар суреттердің жалпы мазмұнын түсінгенімен, оқиға желісін толық сақтай алмады және сөйлеуде жүйелілік жеткіліксіз болды. Ал жоғары деңгейдегі оқушылар ғана суреттерді дұрыс ретке келтіріп, мазмұнды, логикалық тұрғыда байланысты әңгіме құрастыра алды.

Жалпы алғанда, алынған нәтижелер зиятында жеңіл бұзылысы бар оқушылардың байланыстырып сөйлеу, грамматикалық құрылымдарды қолдану және өз ойын жүйелі жеткізу дағдыларының жеткілікті деңгейде дамымағанын көрсетті. Бұл өз кезегінде арнайы ұйымдастырылған түзету-дамыту жұмыстарының қажеттілігін, соның ішінде көрнекілікке, жүйелілікке және практикалық әрекетке негізделген әдістерді қолданудың маңыздылығын айқындайды.

Кесте 2- «Суретті сипаттау» әдістемесі (В. П. Глухов)

Анықтаушы кезең нәтижелері

Көрсеткіштер	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей
Мәтіннің тұтастығы мен логикалық байланысы	4 (20%)	8 (40%)	8 (40%)
Сөйлемдердің грамматикалық дұрыстығы	3 (15%)	9 (45%)	8 (40%)
Сөз таптарын орынды қолдану	3 (15%)	8 (40%)	9 (45%)
Сөздік қорының байлығы	2 (10%)	8 (40%)	10 (50%)
Сурет мазмұнын толық жеткізу	4 (20%)	7 (35%)	9 (45%)
Өз ойын еркін жеткізу	3 (15%)	7 (35%)	10 (50%)

«Суретті сипаттау» әдістемесі (В. П. Глухов) бойынша анықтаушы кезең нәтижелерін талдау оқушылардың монологтық сөйлеу дағдыларының жеткіліксіз деңгейде қалыптасқанын көрсетеді.

Кесте мәліметтеріне сүйенсек, барлық көрсеткіштер бойынша төмен және орташа деңгейлердің басымдығы байқалады. Атап айтқанда, мәтіннің тұтастығы мен логикалық байланысы көрсеткіші бойынша оқушылардың 40%-ы орташа, 40%-ы төмен деңгейде, ал тек 20%-ы ғана жоғары деңгейде нәтиже көрсеткен. Бұл оқушылардың оқиғаны жүйелі және бірізді жеткізуде қиындықтарға тап болатынын дәлелдейді.

Сөйлемдердің грамматикалық дұрыстығы бойынша да ұқсас жағдай байқалады: 45% – орташа, 40% – төмен деңгей, ал жоғары деңгей небәрі 15%-ды құрайды. Бұл грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдану дағдыларының жеткіліксіз қалыптасқанын көрсетеді.

Сөз таптарын орынды қолдану көрсеткіші бойынша төмен деңгей (45%) басым, бұл оқушылардың зат есім, етістік, сын есімдерді ажырату және орынды қолдануда қиналатынын білдіреді. Сөздік қордың байлығы көрсеткіші ең төмен нәтижелердің бірін көрсетті: оқушылардың 50%-ы төмен деңгейде, тек 10%-ы ғана жоғары деңгейде. Бұл олардың сөздік қорының шектеулі екенін және сөйлеуде тілдік құралдарды таңдауда қиындық бар екенін аңғартады.

Сурет мазмұнын толық жеткізу және өз ойын еркін жеткізу көрсеткіштері бойынша да төмен деңгей (45–50%) басым. Бұл оқушылардың өз ойын толық, жүйелі және түсінікті жеткізу қабілеттерінің жеткілікті дамымағанын көрсетеді.

Жалпы алғанда, анықтаушы кезең нәтижелері зиятында жеңіл бұзылысы бар оқушылардың байланыстырып сөйлеу, грамматикалық құрылымдарды қолдану және сөздік қорды пайдалану дағдыларының төмен деңгейде екенін айқындайды. Бұл өз кезегінде арнайы ұйымдастырылған түзету-дамыту жұмыстарын жүргізу қажеттігін және тілдік дағдыларды дамытуда тиімді әдістер мен инновациялық технологияларды қолданудың маңыздылығын дәлелдейді.

Кесте 3- «Жеке тәжірибе негізінде әңгіме құрастыру» әдістемесі (Н. С. Жукова)

Анықтаушы кезең нәтижелері

Көрсеткіштер	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей
Әңгіме құрылымының тұтастығы	3 (15%)	7 (35%)	10 (50%)
Сөйлемдерді байланыстырып айту	2 (10%)	8 (40%)	10 (50%)
Сөз таптарын дұрыс қолдану	3 (15%)	7 (35%)	10 (50%)
Сөздік қорының деңгейі	2 (10%)	7 (35%)	11 (55%)
Эмоциялық-экспрессивтік сөйлеу	4 (20%)	6 (30%)	10 (50%)
Өз ойын еркін жеткізу	3 (15%)	6 (30%)	11 (55%)

Қорытынды

Анықтаушы кезең нәтижелері зиятында жеңіл бұзылысы бар оқушылардың монологтық сөйлеу дағдылары жеткілікті деңгейде қалыптаспағанын көрсетті. Екі әдістеме бойынша да төмен деңгейдегі көрсеткіштердің басымдығы байқалады (45–50%). Бұл оқушылардың сөздік қорының шектеулілігін, сөйлемдерді байланыстырып айтудағы қиындықтарын және грамматикалық құрылымдарды қолдану дағдыларының жеткіліксіздігін дәлелдейді. Зерттеу барысында оқушылардың көпшілігі ойды жүйелі жеткізуде, сөйлемдерді логикалық тұрғыдан байланыстыруда және сөз таптарын орынды қолдануда қиналатыны анықталды. Әсіресе, сөздік қордың кедейлігі мен грамматикалық жалпылау қабілетінің әлсіздігі олардың байланыстырып сөйлеу сапасына кері әсерін тигізетіні байқалды. Бұл өз кезегінде оқушылардың тек тілдік емес, сонымен қатар танымдық әрекеттерінің де жеткілікті деңгейде дамымағанын көрсетеді. Сонымен қатар, жоғары деңгейдегі көрсеткіштердің аз болуы (10–20%) тілдік дамытушы жұмыстарды жүйелі түрде ұйымдастыру қажеттігін көрсетеді. Орташа деңгейдегі оқушылардың үлесі салыстырмалы түрде жоғары болғанымен, олардың нәтижелері тұрақсыз, яғни белгілі бір тапсырмаларда ғана көрініс беріп, толық қалыптасқан дағды деңгейіне жетпеген. Бұл топтағы оқушылар мақсатты педагогикалық қолдау арқылы жоғары деңгейге көтерілу әлеуетіне ие. Анықталған нәтижелер оқыту процесінде дәстүрлі әдістермен қатар, көрнекілікке, әрекетке және интерактивтілікке негізделген тәсілдерді кеңінен енгізудің маңыздылығын айқындайды. Әсіресе, инновациялық технологияларды (мультимедиялық құралдар, цифрлық тапсырмалар, ойын элементтері) қолдану оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, тілдік материалды меңгеруді жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Осы нәтижелер түзету-дамыту жұмыстарының, әсіресе инновациялық технологияларды қолдану арқылы тілдік және грамматикалық дағдыларды мақсатты түрде дамыту қажеттігін айқындайды. Сонымен қатар, әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастырылған жүйелі жұмыс олардың сөйлеу тілін дамытуда, коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда және жалпы оқу жетістіктерін арттыруда маңызды фактор болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. *Выготский, Л. С. Проблемы дефектологии / Л. С. Выготский. — М.: Просвещение, 1995. — 527 с*
2. *Лубовский, В. И. Особенности психического развития аномальных детей / В. И. Лубовский. — М.: Педагогика, 1985. — 192 с.*
3. *Леонтьев, А. Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. — М.: Изд-во МГУ, 1981. — 584 с.*
4. *Власова, Т. А., Певзнер, М. С. О детях с отклонениями в развитии / Т. А. Власова, М. С. Певзнер. — М.: Просвещение, 1973. — 192 с.*
5. *Пиаже, Ж. Психология интеллекта / Ж. Пиаже. — СПб.: Питер, 2003. — 192 с.*
6. *Эльконин, Д. Б. Детская психология / Д. Б. Эльконин. — М.: Учпедгиз, 1960. — 384 с.*
7. *Ушакова, О. С. Развитие речи дошкольников / О. С. Ушакова. — М.: ТЦ Сфера, 2008. — 256 с.*
8. *Струнина, Е. М. Развитие связной речи у детей / Е. М. Струнина. — М.: Просвещение, 1999. — 176 с.*
9. *Глухов, В. П. Методика формирования связной речи у детей с нарушениями развития / В. П. Глухов. — М.: Владос, 2005. — 224 с.*
10. *Жукова, Н. С. Логопедия. Основы теории и практики / Н. С. Жукова. — М.: Эксмо, 2010. — 384 с.*